

בית הדין הארצי לעבודה

בר"ע 20730-02-16

ניתן ביום 29 ספטמבר 2016

המבקשת

אלינה סבינוב

-

המשיב

המוסד לביטוח לאומי

לפני: הנשיא יגאל פליטמן, סגנית הנשיא ורדה וירט-ליבנה, השופט אילן איטח

בשם המבקשת – עו"ד מיכאל קיכל
בשם המשיב – עו"ד דוד דיין

חקיקה שאוזכרה:

[תקנות בית הדין לעבודה \(סדרי דין\), תשנ"ב-1991: סע' 82](#)[תקנות הביטוח הלאומי \(קביעת דרגת נכות לנפגעי עבודה\), תשט"ז-1956: סע' 15, 37](#)**פסק דין****סגנית הנשיא ורדה וירט-ליבנה**

1. לפנינו בקשת רשות ערעור על פסק הדין של בית הדין האזורי בירושלים (השופט דניאל גולדברג; [ב"ל 13993-03-15](#)) אשר דחה את ערעור המבקשת על החלטת הוועדה הרפואית לעררים (נפגעי עבודה) מיום 4.2.15 (להלן – **הוועדה**).

הרקע לבקשת רשות הערעור

2. להלן עיקרי העובדות הרלוונטיות כפי שפורטו בפסק דינו של בית הדין האזורי:

- א. המבקשת, לבורנטית במקצועה, הוכרה כנפגעת "פגיעה בעבודה" בדרך של מחלת מקצוע בגין חשיפה לכפפות לטקס.
- ב. ועדה רפואית מיום 7.3.10 קבעה למבקשת 30% נכות בגין "אקזמה כרונית" עם הפרעות בינוניות לפי סעיף 80(3) לרשימת הליקויים, ולאחר הפעלת [תקנה 15](#) הוכרו למבקשת 38% נכות.
- המשיב (להלן – המוסד) לא הגיש ערר על החלטת הוועדה הרפואית מיום 7.3.10.
- המבקשת מצידה הגישה ערעור על החלטה זו. אלא שלאחר שהוזהרה על ידי הוועדה הרפואית לעררים כי בכוונתה להפחית את נכותה לשיעור של 10%, בחרה המבקשת למשוך את ערעורה. לפיכך, נותרה נכותה כפי קביעת הדרג הראשון.
- ג. ביום 4.2.11 הגיש המוסד בקשה לפי [תקנה 37 לתקנות הביטוח הלאומי \(קביעת דרגת נכות לנפגע בעבודה\)](#), התשט"ז-1956 לקביעת הטבה במצבה של המבקשת.
- ד. ועדה רפואית מדרג ראשון קבעה בהחלטה מיום 4.1.12 שלא חלה הטבה במצבה של המבקשת, ואף הכירה בנכות נפשית בשיעור 5%. לאחר שהפעילה את [תקנה 15](#) הועמדה דרגת הנכות של המבקשת על 51%.
- ה. ביום 10.1.12 הגיש המוסד ערר לוועדה הרפואית לעררים על החלטת הוועדה הרפואית מיום 4.1.12. החלטת הוועדה הרפואית לעררים ניתנה לאחר שאימצה את חוות דעתו של ד"ר בר סלע שעמו התייעצה.
- ו. המבקשת הגישה לבית הדין האזורי ערעור על החלטת הוועדה הרפואית לעררים מיום 10.11.14, ובפסק הדין מיום 10.11.14, שניתן על פי הסכמת הצדדים, נקבע: "ניתן בזה תוקף של פסק דין להסכמת הצדדים להחזרת עניינה של המערערת לוועדה הרפואית לעררים (נפגעי עבודה), על מנת שתדון מחדש בערר שהגיש המוסד לביטוח לאומי ביום 10.1.12. זאת, תוך היועצות עם יועץ אחר בתחום האימונולוגיה, שאינו ד"ר בר סלע. מוסכם כי פרוטוקולים קודמים וחוות הדעת של ד"ר בר סלע לא יעמדו בפני הוועדה. החלטת הוועדה תהא מפורטת ומנומקת".
3. ביום 11.1.15 נבדקה המבקשת על ידי פרופ' פולק, שקבע את הממצאים הללו:

"אין כל ספק, על סמך מבחני ראסט שהתובעת סובלת מאלרגיה ללקטס מסוג התגובה המיידית. אלרגיה זאת, בעת שנחשפים ללקטס, יכולה לגרום לכל התסמינים מהם סבלה התובעת בעת שעבדה כלבורנטית. ממשיכה לסבול מאותם תסמינים (ראה חו"ד עדכנית של פרופ' טובי מיום 1.1.15). אם כי לדבריה, יש שיפור ניכר בתסמינים. לאור זאת, אין ספק שמדובר במחלת מקצוע ואין באפשרותה של התובעת לעבוד בסביבה שבה היא חשופה במגע ישיר או סביבתי ללקטס או לחלקיקי לטקס באוויר. עם זאת, נראה ליועץ שקיימת גם ברקע אלרגיה נוספת (ואכן בתבחיני עזר נמצאה אלרגיה לקרדית אבק הבית ולדשאים) ואלרגיה זו תורמת להמשכות חלק מהסימפטומים גם כשאינה חשופה ללקטס. מכאן נראה ליועץ שדרגת הנכות בסך 30% תואמת את מצבה לפי סעיף 80(4).".

4. לאחר שנתנה חוות דעתו של פרופ' פולק, התכנסה ביום 4.2.15 הוועדה רפואית לעררים, מושא בקשת רשות הערעור שלפנינו, וקבעה בזו הלשון:

"הוועדה עיינה בפסק הדין ובחוות דעתו של פרופ' פולק. הוועדה מקבלת את חוות דעתו של פרופ' פולק באופן חלקי בלבד. ומתייחסת לביטויים העוריים של המחלה. לדעת הוועדה חלק ממצבה של התובעת כיום והביטוי העורי של מחלתה נובע מאופי עבודתה לטקס וחלקה האחר נובע מאלרגיה הנגרמת ע"י גורמים אחרים כפי שפרט פרופ' פולק בחוות דעתו (קרדית, אבק ודשא) אין המצב סביר כפי שגם ציין פרופ' פולק, כי התובעת תמשיך לסבול מהביטוי העורי של מחלתה לאחר שהפסיקה לעבוד ואין לה יותר מגע עם לטקס (החומר המגרה). לפי כך קובעת הוועדה כי הנכות העורית של התובעת הקשורה באופי עבודתה הינה בסך 20% ס' מתאים 80(3) ו10% האחרים אשר נקבעה ע"י פרופ' פולק נובעת מאלרגיה לחומרים אחרים. והיתר כולל תקנה 15 במלואה שנקבע בעבר ונכות נפשית".

5. המבקשת, הגישה ערעור על החלטת הוועדה לבית הדין האזורי, וטענה בתמצית כי היה על הוועדה לדחות את הערר על הסף, שכן לא היה בכתב הערר כל רמז כי חל

שינוי במצבה הרפואי של המבקשת, והליך "ההטבה" בו נקט המוסד היווה למעשה ערעור על החלטה חלוטה בעניין הקשר הסיבתי; הוועדה שגתה כאשר דנה בתחום האימונולוגיה למרות שלא הייתה לה מומחיות מיוחדת לדון בכך; הוועדה שגתה בכך שלא דנה בשאלה האם חלה הטבה במצבה של המבקשת אלא בחרה לדון מחדש בקשר הסיבתי, על אף שלא הצביעה על קיומם של תנאים מיוחדים המאפשרים לה "לפתוח מחדש" את שאלת הקשר הסיבתי.

6. המשיב טען מנגד כי הוועדה קיימה את האמור בפסק הדין מיום 10.11.14 ככתבו וכלשונו. כמו כן, מידת הקשר הסיבתי הינה שאלה רפואית מובהקת המצויה בסמכותה הבלעדית של הוועדה, והוועדה מוסמכת לסטות מקביעות קודמות לעניין הקשר הסיבתי, וכל מקרה צריך להיבחן לגופו. בהקשר זה נטען, כי בענייננו הקביעה הקודמת מיום 16.1.10 לא הייתה מנומקת בכלל. המבקשת הגישה ערר אשר בוטל בעקבות כוונת הוועדה הרפואית להפחית את הנכות ל-10%, ולא היה דיון בשאלת הקשר הסיבתי ומידת הקשר הסיבתי, והמוסד נקט בהליך הטבת מצב לפי [תקנה 37](#). לפיכך, משלא הייתה הנמקה כלשהי לקביעה הקודמת ומשלא הייתה התייחסות מנומקת לשאלת מידת הקשר הסיבתי, הרי שהוועדה הייתה מוסמכת להיזקק לשאלה ולסטות מקביעה הקודמת. אשר לסטיית הוועדה הרפואית מחוות דעתו של פרופ' פולק, טען המוסד כי בנסיבות העניין הוועדה הייתה רשאית ואף מחויבת לעשות כן. הוועדה התייחסה באופן מנומק לחוות הדעת ונימקה היטב מדוע היא מייחסת רק 2/3 מהנכות הכוללת למחלת המקצוע, וזאת תוך פירוט יתר הגורמים האחרים לנכות.

7. בית הדין האזורי, בפסק דינו, קבע כי דין הערעור להידחות. בית הדין נימק את קביעתו בכך שפסק הדין מכוחו התכנסה הוועדה, אשר ניתן בהסכמת הצדדים, קבע כי הוועדה תשוב ותדון בערר המוסד, ומשכך נפתח פתח לדיון לגופן של טענות המוסד בערר. ההסכמה לפיה הוועדה תתייעץ עם מומחה (שאינו פרופ' בר סלע) מחזקת את המסקנה שניתנה הסכמת המבקשת לבדיקת שאלת הקשר הסיבתי לגופה, למרות קיומה של החלטה קודמת, חלוטה, מיום 7.3.10. בהתאם לכך, הוועדה לא הייתה מוגבלת בקביעותיה לעניין הקשר הסיבתי בקביעה החלוטה של הוועדה הרפואית מדרג ראשון מיום 7.3.10. בית הדין האזורי הוסיף, כי אין מקום להתערב בהחלטת הוועדה לאמץ את חוות דעתו של המומחה באופן חלקי, מאחר שהוועדה נימקה את החלטתה כדבעי, לרבות החלטתה לאמץ חלקית בלבד את קביעת המומחה.

מכאן בקשת רשות הערעור שלפנינו.**ההליך בערעור**

8. בבקשת רשות הערעור טוענת המבקשת, כי היה על הוועדה לדחות את הערר על הסף, מאחר שכלל לא מדובר בהליך של הטבה וזאת אף לדברי המוסד עצמו; הוועדה כלל לא דנה בשאלה האם חלה הטבה במצבה של המבקשת, אלא דנה בשאלת הקשר הסיבתי; הוועדה דנה בשאלת הקשר הסיבתי למרות שלא היה בסמכותה לעשות כן; הסכמת המבקשת לדון בערר מיום 10.1.12 שהגיש המוסד במסגרת תביעת ההטבה, אין משמעותה כי המבקשת הסכימה לדון מחדש בשאלת הקשר הסיבתי; הוועדה דנה בתחום האימונולוגיה למרות שלא היה לה מומחיות לדון בכך; הוועדה בצעה "ניכוי כפול" מאחר שפרופ' פולק כבר ניכה מנכותה בגין אלרגיות אחרות, והוועדה שבה ובצעה ניכוי בגין האלרגיות האחרות; על בית הדין לקבוע את דרגת הנכות של המבקשת ולמצער להעביר את עניינה לדיון בוועדה בהרכב חדש.

9. המוסד טען מנגד כי דין בקשת רשות הערעור להידחות. לטענת המוסד, עניינה של המבקשת הוחזר לוועדה בהסכמת הצדדים, על מנת שהוועדה תדון מחדש בערר המוסד מיום 10.1.12. ואכן, הוועדה פעלה בהתאם להוראות פסק הדין, וקבעה כי היא מקבלת באופן חלקי את חוות דעתו של פרופ' פולק. כמו כן, הוועדה נימקה את החלטתה בהתאם למצבה הנוכחי של המבקשת, והסבירה מדוע היא מתייחסת רק ל-2/3 מהנכות הכוללת, ולא נפל פגם בהחלטתה.

10. בסיכומי התשובה מטעם המבקשת נטען, כי מתגובת המוסד עולה כי הוא מסכים לכך שפסק הדין החזיר את עניינה של המבקשת לוועדה לצורך דיון בערר המשיב מיום 10.1.12 בלבד, וכי חוות דעתו של פרופ' פולק מקובלת למעשה על המוסד, ודי בכך לקבל את הבקשה. לטענת המבקשת, המוסד בתגובתו כלל אינו מתמודד עם הטענות אשר הועלו על ידי המבקשת במסגרת הבקשה, ובכלל זאת אין התייחסות לכך שיש להשיב את עניינה לוועדה בהרכב אחר. טענתו היחידה כי הוועדה מילאה אחר הוראות פסק הדין מיום 10.11.14, אך הערעור איננו על השאלה האם הוועדה דנה בערר או לא, אלא על הפגמים שנפלו בדרך שבה בחרה הוועדה לדון בערר, ולכך אין כל התייחסות מצד המוסד.

11. בהתאם להחלטה מיום 1.3.16, היה על הצדדים להודיע אם הם מסכימים לכך שהבקשה לרשות ערעור תידון כאילו ניתנה הרשות, והוגש ערעור על פי הרשות

שניתנה, וזאת בהתאם לקבוע [בתקנה 82 לתקנות בית הדין לעבודה \(סדרי דין\)](#) התשנ"ב-1991. המבקשת הודיעה כי היא מסכימה לכך, ואילו המוסד לא התייחס לכך במסגרת תגובתו, ולפיכך החלטנו לדון בבקשת רשות הערעור כבערעור.

דין והכרעה

12. לאחר שעיינו בבקשת רשות הערעור, בתגובת המוסד, בתשובת המבקשת לתגובת המוסד, בפסק דינו של בית הדין האזורי ובכלל החומר שבתיק, הגענו לכלל מסקנה כי יש מקום בנסיבות העניין להשיב את עניינה של המבקשת לדיון בפני ועדה רפואית לעררים, כפי שיפורט להלן.

13. כפי שפורט לעיל, בית הדין האזורי נימק את קביעתו כי הוועדה יכולה הייתה לפתוח את שאלת הקשר הסיבתי, בכך שהייתה הסכמה של הצדדים להחזיר את עניינה של המבקשת לוועדה על מנת שתדון בערר המשיב מיום 10.1.12, וזאת **"למרות קיומה של החלטה קודמת, חלוטה, מיום 7.3.10"**.

14. אנו סבורים, שבנסיבות העניין, אין לראות בהסכמת המבקשת להחזיר את עניינה לדיון בפני הוועדה, כמי שהסכימה גם לפתוח לדיון מחדש את שאלת הקשר הסיבתי.

אמנם, יתכנו מקרים שבהם על אף שישנה החלטה חלוטה בשאלת הקשר הסיבתי אין הדבר מהווה סוף פסוק, וועדה מאוחרת יכולה בנסיבות מסוימות לשוב ולפתוח לדיון עניין זה (ראו למשל [בר"ע 9792-07-15 שמואל גימפל - המוסד לביטוח לאומי](#), מיום 28.7.15; [בר"ע 28403-12-12 המוסד לביטוח לאומי - רותם מלחי](#), ניתן ביום 11.8.13; [עב"ל 264/03 פסד דוד - המוסד לביטוח לאומי](#), ניתן ביום 8.6.04).

עם זאת בענייננו, אין בהסכמתה של המבקשת כי הדיון יוחזר לוועדה, כדי לראות בכך הסכמה לאפשר דיון מחדש בשאלת הקשר הסיבתי. ההסכמה לחזור לדיון לפני הוועדה משמעה הסכמה לדיון לפי הכללים שבדין. ככל שהכוונה היתה להתנות על כללים אלה ולהסכים על בחינה מיוחדת של הקשר הסיבתי סביר היה כי הדבר היה מצויין במפורש.

15. יחד עם זאת, הגענו למסקנה כי קיימת אי בהירות ביחס לחוות דעתו של פרופ' פולק, והאופן בו פרשה הוועדה את חוות דעתו.

16. הוועדה קבעה – לסברתה בניגוד לחוות דעתו של פרופ' פולק – כי התסמינים מהם סובלת המבקשת במועד הוועדה חלקם (20%) מקורם באלרגיה ללטקס וחלקם (10%) מקורם באלרגיה אחרת. הוועדה קבעה כי לא סביר שהביטוי העורי של מחלת המבקשת – אלרגיה ללטקס – ימשיך גם בהעדר חשיפה ללטקס, לאור הפסקת העבודה עם לטקס עוד בשנת 2009.
17. לאור האמור ונוכח הבנת הוועדה את חוות דעתו של פרופ' פולק הגענו למסקנה כי יש להשיב את עניינה של המבקשת לוועדה על מנת שזו תשוב ותבחן את נכותה של המבקשת כתוצאה מהחשיפה ללטקס. לשם כך על הוועדה לשוב ולהתייעץ עם פרופ' פולק אשר ידרש להתייחס בחוות דעתו לשאלת הנכות הכוללת של המבקשת גם עקב החשיפה ללטקס וגם עקב בחשיפה לדשאים ולקרדית אבק הבית; וככל שישבור כי החשיפה לדשאים ולקרדית אבק הבית גרמה לנכות, יקבע מה שיעורה ועל פי איזה סעיף במבחני הנכות. לאחר עריכת חשבון עובר ושב יביע דעתו לגבי שיעור הנכות כתוצאה מהחשיפה ללטקס.
18. לאחר קבלת הבהרתו של פרופ' פולק תכריע הוועדה בשאלה לפי שיקול דעתה המקצועי.
19. **סוף דבר** – עניינה של המבקשת יוחזר אל הוועדה, כמפורט לעיל. המוסד לביטוח לאומי ישא בשכ"ט עו"ד בסך של 2,500 ₪, אשר ישולמו למבקשת תוך 30 יום מהיום, שאם לא כן סכום זה ישא הפרשי הצמדה וריבית כחוק עד למועד התשלום בפועל.

ניתן היום, כ"ו אלול
תשע"ו (29 ספטמבר
2016) בהעדר הצדדים
ויישלח אליהם.

אילן איטח,
שופט

ורדה וירט-ליבנה,
סגנית נשיא

יגאל פליטמן,
נשיא, אב"ד

יגאל פליטמן 54678313
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)